

Så tæt på gud, så langt fra USA

Mexico

En hilsen fra Regnar Kristensen

I Nordmexico, kun et stenkast fra USA, er Ciudad Juarez hjemsted for en række af store internationale offshore-industrier, som forsyner det nordamerikanske marked med blandt andet elektronik, tøj, plastikdimser, lægeudstyr, automobil- og våbendele. Ifølge US Department of Labor arbejdede der i 2004 omkring 260.000 personer i Ciudad Juarez' 368 maquilas (samlefabrikker), hvilket talt i denne form for arbejdspladser kun overgås af Los Angeles og Chicago i Nordamerika. Byen ses således som en succeshistorie, hvor global frihandel har skabt jobs til fattige mexikanere og billigere produkter til vesterlændinge. Men hvad siger folk selv?

Paris Hiltons oldefar, Conrad Hilton, har engang sagt om Rio Bravo dalen, der omslutter Ciudad Juarez og søsterbyen El Paso i Texas, at der er mere lys, mere luft og mere plads her end noget andet sted på kloden. En storhed, som beboerne, ifølge ham, indånder i deres sjæl. De har store drømme og tænker store tanker, fordi der ikke er noget, der begrænser dem. Men ligesom Conrad Hilton sikkert ikke har kunnet forestillet sig sit oldebarn som et af verdens absolut mest selviscenesatte playgirls, havde han sikkert heller aldrig forestillet sig Ciudad Juarez, som den ser ud i dag med sine amerikanske, europæiske, japanske og koreanske maquilas, som lyser op i det tørre landskab.

Det er ikke just åbenhed, som møder én, når man besøger disse fabrikker. Vagterne vinker mig vredt til side, før jeg når at tage et billede af gaden og jerngitteret uden for en af byens mange fabrikker. - Det er ikke tilladt at fotografere uden en tilladelse, får jeg brysk at vide. Gaden er vel ikke deres, men som sagt, så gjort. Jeg forsøger at skaffe en tilladelse. Sikkerhedschefen afviser ikke overraskende muligheden. - Vi producerer varer, som er udsat for industrispionage, lyder afslaget, hvorefter han henviser mig til sammenslutningen for maquilaindustrien, kaldet AMAC, hvis jeg ønsker mere information. Direktøren for AMAC tager lettere misfornøjet imod mig efter at have forstået, at jeg skriver om arbejdsforholdene på maquilas. - Vi arbejder hårdt for vores klienters interesser, dvs., at vi arbejder seriøst for at få bedre told-, arbejds- og skatteforhold. I dag er området således ideelt til etablering af maquilas, takket være dets geografiske placering, de specielle told- og skatteforhold (lavere end i resten af Mexico) og den billige arbejdskraft, forklarer han. Da jeg spørger, hvordan bedre arbejdsforhold hænger sammen med billig arbejdskraft, bliver jeg henvist til at stille spørgsmålet til de respektive informationschefer på de enkelte fabrikker. Men her stopper alle henvendelser allerede ved sekretærene.

Mexico har dog sine egne veje til at bryde isen. En vens brors ven får mig indenfor. Han har en ledende stilling i en af disse virksomheder. - Ingen billeder, og du må på intet tidspunkt nævne fabrikkens navn, får jeg besked på, da han nervøst viser mig rundt. - Informationschefen skal ikke have nys om dette. I så fald får jeg sparket, men forinden skal jeg nok sørge for, at din forbindelse hertil også får det. Det er således ikke med god velvilje, at jeg nu endelig står midt i et af det 21. århundredes globale industriapparater.

De hypermoderne installationer er pinligt rene. Uniformerede medarbejdere står i lange rækker bag bånd, hvor de med instruerede bevægelser i høj fart stanser, borer, lodder, samler og pakker produkter. Det kunne såmænd være en fabrikshal i USA, Japan eller Europa. De store plakater, hængt op oven over båndene, springer dog i øjnene. - Det er skemaer over produktvejene. Medarbejdere samt opsynsmænd kan med et hurtigt blik på en af disse orientere sig om, hvorledes arbejdsområdet bør se ud. Disse tomme kasser bør f.eks. ikke være her ifølge skemaet over produktvejen. Et blik på et andet kort, hængt op ved gangen, afslører straks den ansvarlige for miseren med navn og billede, forklarer min rundviser mig.

På andre plakater annonceres "ugens arbejder". Det udløser en bonus til ham, men løser ikke fabrikkens grundlæggende problem med lavt arbejdsincitament, får jeg at vide. Derfor er der også bannere, hvor en japansk hygiejne- og arbejdsfilosofi er udspenslet. - Rene og tilfredse medarbejdere giver færre sygedage og bedre produkter. Vi har ligeledes "gratis" kantine og vuggestuer til medarbejderne på "planta", som er den generelle betegnelse for samlebandsarbejderne. Vi giver dem tilmed mulighed for at optage lån til køb af bolig, og såvel sygeforsikring som pensionsopsparing er en del af lønnen. Men hvorfor er medarbejderne

så ikke mere trofaste? spørger jeg. - Lønnen er lav, svarer han. - Vi kunne godt betale mere til vores arbejdere, men der er to gode grunde til ikke at gøre det. For det første ville vi dermed destabilisere den nationale industri, som ikke kan tilbyde de samme lønninger. For det andet vil fabrikkerne blot flytte til Kina. Her tjener en professionel ingeniør 1800 dollars om måneden. I Kina får han det halve. Det samme gælder for ufaglærte. Her får han 200 dollar om måned, det dobbelte af en arbejdsmand i Kina, men til sammenligning tjener ufaglærte i Frankrig 40 dollars i timen for at trykke på to knapper.

Jeg får dog på intet tidspunkt mulighed for at tale med dem, som ”trykker på to knapper” i fabrikshallen. Da jeg forlader fabrikken, spørger jeg derfor taxachaufføren, om han kender nogen, der arbejder i offshore-industrien. Han forklarer mig, at de fleste fra byen arbejder på ”den anden side”, dvs. i El Paso i Texas. - Her er vi for dovne til denne industri, griner han selvironisk. - Maquilaernes lønninger er ikke for os her fra byen. Jeg tjener tre gange så meget som taxachauffør. Både mand, kone og børn skal knokle dag og nat for at kunne leve af lønningerne i maquilaindustrien. Derfor henter ansættelsesbureauer arbejdskraften i Sydamerika. Der kan de stadig bondefange fattige landarbejdere.

På jagt efter folk i maquilaindustrien spørger jeg ejeren af en snusket bar, om han kender nogen, som arbejder i industrien. Det gør han ikke. Heller ikke blandt sine kunder. Men han kunne til gengæld hurtigt forklare mig, hvordan det står til med narkokartellerne, som opererer i byen. En anden stikker mig en historie om, hvordan man smugler migranter ind i USA. Underverdenen synes grotesk nok at være nemmere at studere end maquilaindustrien. Heldigvis bryder bartjeneren ind.

- Maquilaerne gider ikke have folk, som tænker selv. De holder dig under et konstant arbejdspress med et hæsblæsende tempo. Du får aldrig tid til at tænke, heller ikke i de to pauser, du får. Ti minutter til morgenmad og en halv time til frokost. Det er alt, og maden er lort. Jeg arbejdede ved et samlebånd, indtil båndlederen bad mig møde op en søndag i fabrikshallen uden for arbejdstiden. Der var for underligt. Jeg kom ikke og blev fyret. Dengang var arbejdet endda bedre betalt. De tilbyder godt nok vuggestue, men det er kun, indtil børnene fylder fire år, og hvad gør jeg som mor til tre? Med en times kørsel fra mit hus til fabrikken holder det ikke. Og slet ikke med den løn. Hvordan skal jeg med 200 dollar om måneden holde både hus og tre børn. Det er der simpelthen ingen fremtid i. Her i baren tjener jeg det tredobbelte. Pauserne er længere, og folk behandler mig bedre.

Jeg beslutter mig for at tage ud til fabrikkerne endnu engang, men denne gang undgår jeg sikkerhedsvagterne. Jeg havde set, at bag fabrikkerne holder busser og venter i lange rækker. Efter hvert skift forlader tusinder jobbet for at lade disse udbrændte skolebusser fra USA transportere sig ud til slumkvartererne i udkanten af millionbyen. Efter at have fedtet mig ind hos chaufføren, stiger jeg på en af disse busser og sætter mig ved siden af en ung mand med et barn på skødet. Metoden viser sig at virke fortrinligt til at komme i kontakt med de ansatte.

- Jeg og min kone er begge fra staten Veracruz i Sydamerika, forklarer den unge far mig lidt tøvende, efter at jeg har forklaret ham mit ærinde. - Der arbejdede jeg som daglejer i sukkerrørsindustrien, indtil et mobilt arbejdsbureau kom forbi i en bus og tilbød fastansættelse på en af fabrikkerne her i byen. Vi kan måske tjene det samme i Veracruz, men her er der bedre skoleforhold for børnene. Der er desuden ingen pensionsopsparing og sygesikring med i lønnen, hvis du er daglejer. Arbejdet på fabrikken er hårdt, forsætter han nu talt varm. - Klokkerne seks hver morgen tager jeg med bussen og kommer først hjem 11 timer senere. Min kone arbejder på aftenholdet på fabrikken overfor. Når jeg slutter arbejdsdagen, venter hun uden for fabrikken for at overrække mig vores yngste barn. Vi hilser kort på hinanden, og jeg tager barnet med tilbage i bussen.

Barnet, der er syv måneder gammelt, rejser således i en støvet og varm bus tre timer om dagen. Det ville måske være til at bære, hvis arbejdet betalte sig. Men:

- Vi har arbejdet sådan i snart seks år til en sulteløn på maksimalt 200 dollars om måneden. Og der er ingen bedring i sigte. Tværtimod, de af fabrikken lovede bonusser falder år efter år. I 2001 fik vi 180 dollar i bonus. Sidste år gav de os 20 dollar. De siger, at der ikke er penge. Men jeg forstår det ikke. Der er altid arbejde, og tempoet ved båndet er meget højt. Når de ovenikøbet praler af, at fabrikken er en af de bedste i verden, må der være nogen, som tager røven på dem, lyder det sakastisk. - Men når det drejer sig om at

give dig et boliglån, er de anderledes hjælpsomme. Det tager kun en uge, og du har en lille lejlighed i udkanten af byen. De trækker derefter renter og afdrag fra på lønchecken, men udebliver du fra arbejdet pga. sygdom (mere end tre dage om måneden), tager de lejligheden fra dig igen og din familie er på gaden.

En anden bryder ind. - Jeg tog mit barn til lægen den anden dag. Han havde feber. Da jeg viste min overordnede den lægeerklæring, mente han ikke, det var en gyldig grund. Jeg fik ingen penge den dag. Sygesikringen er desuden bluf. Den dækker kun det mest elementære. En tredje kommer til. – Fabrikkens kantine severer hundemad. De sparer på alt. Jeg sørger for at spise hjemmefra. Der er ikke engang tid til at drikke den smule vand, som sættes frem, og toiletbesøg skal gøres i de to korte pauser. Vi er jo en del af en maskine, der ikke kan stoppe. Maquilaerne betaler alle det samme i løn, men behandlingen af ansatte og maden varierer fra fabrik til fabrik. Min opsynsmand ved båndet er flink, mens andre straks giver dig en skideballe, hvis du er lidt bagefter. Men uanset hvordan din overordnede behandler dig, er du tvunget til at arbejde. Ellers er der simpelthen ingen mad på bordet, når det bliver aften.

Adspurgt om, hvorfor hun ikke er rejst tilbage til Sydmedico, svarer hun: – Her tjener vi en smule mere pga. af pensionsopsparingen (24 kr. om måneden, hvoraf arbejderens selv betaler halvdelen) og de bonusser, vi modtager. Men det vigtigste er, at mit yngste barn studerer på universitetet. Han vil ikke tilbage til Veracruz. Flere af de andre passagerer givet deres besyv med. De fleste er mellem 25-40 år og kommer fra staterne Veracruz, Oaxaca og Chiapas i Sydmedico. Ingen synes at være her for andet end arbejdet. – Her er mange penge, men ingen gør noget for at pynte på byen, lyder det bebrejdende fra en af dem, som har tilsluttet sig meningsudvekslingen. - Fabrikkerne sender deres overskud andetsteds hen, og byens egne børn tænker kun på at feste i de smudsige barer sammen med amerikanerne, som kommer for at slå sig løs på byens bordeller. Dertil kommer der tusinder af migranter, som venter i byen, indtil de har skrabet penge sammen til en menneskesmugler.

- Ingen orker at tænke på dette sted som et hjem, beklager en af arbejderne sig meget sigende. Byen er ”transit”, og så alligevel ikke. Mange i maquilaindustrien har været her i 10-15 år, imens de håber på at vende tilbage til deres hjemegn. Denne drøm synes for hvert år at være endnu længere væk. De drømmer også om ”den anden side”. Men kun de lokale med en vis økonomisk indtægt får de eftertragtede grænsevisa, som giver adgang til El Paso (men ikke resten af USA). - Der tjener folk 50 dollar om dagen for at gøre rent og passe have, men det er ikke for os. Vores forbandelse er, at vi er så langt væk fra gud og så tæt på USA. De ønsker os ikke på ”den anden side”. Og det gør de lokale her i byen heller ikke. Det er kun vores arbejdskraft, de vil have, siger en kvinde modløst.

Bussen kanter sig gennem uasfalterede veje i trøstesløse bydele uden indlagt vand og med åbne kloakfløb. Lidt efter lidt stiger folkene af. Deres arbejdsuniformer lyser op i det grå landskab. Det er under sådanne omstændigheder, at 400 unge kvinder fra offshore-industrien er forsvundet for siden at dukke op i massegrave, voldtagne og skamferede. Men hvor nyhederne om kvinderovmordene har fået verdens opmærksomhed, har de færreste interesseret sig for de, som stadig lever, og for deres hverdag. Tiden vil vise, om deres børn får mulighed for noget bedre. Forløbig er jeg plaget af en nagende tvivl. Hvordan mon deres hjemegne ser ud, når maquilaerne er den mindst ringe hverdag for dem? Sidste nyt er, at man planlægger at bygge fabrikker to timer fra byen i den rene ørkensand et sted kaldt San Jeronimo. Her skal kommende generationer både arbejde, spise og sove på fabrikkerne. Den mad, de køber, bliver solgt af samme fabrik, og brugen af sovesalene bliver trukket fra i lønnen. Systemet er gammel. På herregårdene i feudaltidens Mexico blev det kaldt tienda de raya. Internationale firmaer synes således absurd nok at fordre feudaltidens metoder i denne udørk. Men hvem tænker på dette, når de spænder sikkerhedsselen i Forden, drejer styrtøjet og lytter til Bosch-radion på vej til Walmart for at købe en Phillips fladskærm?

Coral Hilton havde ret. Der tænkes store tanker ”så langt fra Gud, og så tæt på USA”.